

υποδράση 9.5

Σχέδια εργασίας σχολείων-μουσείων σχολικού έτους 2011-2012

Μουσείο
Βυζαντινού
Πολιτισμού

9ο ΕΠΑΛ
Θεσσαλονίκης

Το Βυζαντινό Κάστρο

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

περιεχόμενα

Συμμετέχοντες, σελ. 3

Στόχοι, σελ. 4

Δράσεις, σελ. 5

Αξιολόγηση, σελ. 7

Εικόνα 1. Στην αίθουσα εκπαιδευτικών προγραμμάτων του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού.

Συμμετέχοντες

Σχολείο: 9ο ΕΠΑΛ Θεσσαλονίκης

Τάξη / Τμήμα: Β΄ και Γ΄ Λυκείου

Αριθμός μαθητών: 35

Αριθμός παλιννοστούντων / αλλοδαπών μαθητών: 12

Χώρες προέλευσης των παλιννοστούντων/ αλλοδαπών μαθητών : Γεωργία, Ρωσία, Αρμενία.

Σύντομη περιγραφή του προφίλ της τάξης και της κατάστασης που διαμορφώνεται:

Όλοι οι μαθητές μιλούν ελληνικά, αλλά έχουν πρόβλημα στο γραπτό λόγο και στην ανάγνωση. Η άφιξή τους στην Ελλάδα έγινε πριν από 6 και πλέον έτη. Η συμβίωση είναι αρμονική. Δεν υπάρχει σοβαρή αντιπαλότητα που να οφείλεται σε διαφορετική προέλευση. Οι παρέες τους όμως τις περισσότερες φορές αποτελούνται από άτομα ίδιας προέλευσης.

Ονόματα εκπαιδευτικών: Μαριάνθη Καραφύλλη, εκπαιδευτικός - διευθύντρια / Μαρία Κούρτη, εκπαιδευτικός.

Μουσείο: Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, Θεσσαλονίκη.

Όνομα αρχαιολόγων-μουσειολόγων: Εύα Φουρλίγκα, Ιουλία Γαβριηλίδου, Ρένα Βεροπουλίδου.

Εικόνα 2. Μελέτη και συμπλήρωση φύλλων ερνασίας στο μουσείο.

Στόχοι

Οι στόχοι του προγράμματος είναι γνωστικοί, καθώς οι μαθητές με τη βοήθεια του εποπτικού υλικού μαθαίνουν για τους λόγους που οδήγησαν στη δημιουργία των κάστρων, για την επιλογή του τόπου όπου χτίζονταν τα κάστρα, για τα μέρη των κάστρων, ενώ με τη βοήθεια των αυθεντικών αντικειμένων της έκθεσης μαθαίνουν για την καθημερινή ζωή των κατοίκων στα κάστρα. Στην πορεία του προγράμματος καλύφθηκαν και συναισθηματικοί στόχοι, με τη συζήτηση για τα κάστρα, αλλά κυρίως με την παρατήρηση των αντικειμένων καθημερινής χρήσης, όπου οι μαθητές αναγνώρισαν αντικείμενα που χρησιμοποιούσαν στις ιδιαίτερες πατρίδες τους και θυμήθηκαν τον τρόπο χρήσης τους παρομοιάζοντάς τον με τον τρόπο χρήσης των βυζαντινών αντικειμένων.

Από τη μεριά του σχολείου στόχος ήταν να παρακινηθούν οι μαθητές να ενδιαφερθούν για την ιστορία και να ανακαλύψουν κοινά πολιτιστικά στοιχεία που ενώνουν τους λαούς.

Σύνδεση με Πρόγραμμα Σπουδών

Το πρόγραμμα συνδέεται με το Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Αγωγής που έχει αναλάβει να υλοποιήσει η συγκεκριμένη ομάδα, σχετικό με τα κάστρα και τους πύργους, το μάθημα της Ιστορίας τους και το μάθημα Εφαρμογές Πληροφορικής και Πολυμέσα.

Δράσεις

Από τη μεριά του μουσείου: Οι μουσειοπαιδαγωγοί Εύα Φουρλίγκα και Ιουλία Γαβριηλίδου συμμετείχαν στις 19 Νοεμβρίου 2011 στην ημερίδα «Σχολικές επισκέψεις σε μουσεία στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης» στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, όπου γνώρισαν και συνομίλησαν με τη διευθύντρια του Λυκείου κα Μαριάνθη Καραφύλλη. Εκεί συζητήθηκε για πρώτη φορά το θέμα του προγράμματος, το οποίο επιλέχθηκε με στόχο να συμπληρώσει το θέμα που δουλεύει ήδη η συγκεκριμένη ομάδα μαθητών στο πλαίσιο της Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Για την πραγματοποίηση της επίσκεψης επικοινωνήσαμε τηλεφωνικά με την κα Καραφύλλη, ώστε να βρεθεί η ημερομηνία επίσκεψης στο μουσείο που να βολεύει και το σχολείο αλλά και το μουσείο. Οι μουσειοπαιδαγωγοί του μουσείου συνεργάστηκαν με την κα Έλσα Μυρογιάννη για το σχεδιασμό των δραστηριοτήτων, ώστε να ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές που έχει θέσει το πρόγραμμα.

Κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού των δραστηριοτήτων του προγράμματος είχαμε προσθέσει μία δραστηριότητα με συναισθηματικούς στόχους. Επίσης, το σχολείο είχε ετοιμάσει μία δραστηριότητα που έδινε μία επιπλέον διαπολιτισμική διάσταση στο θέμα. Λόγω όμως του χρονικού περιορισμού του προγράμματος αυτές οι δύο δραστηριότητες δεν υλοποιήθηκαν. Ωστόσο, στην πορεία, οι μαθητές της μιας από τις δύο ομάδες που ασχολήθηκαν με την καθημερινή ζωή έδειξε μια μεγάλη δυναμική και ενσωμάτωσε στις απαντήσεις της σχετικά με την καθημερινή ζωή σε μία βυζαντινή πόλη-κάστρο και τις δικές της προσωπικές εμπειρίες από τη χρήση παρόμοιων αντικειμένων στις πατρίδες τους. Έτσι, οι μαθητές κατά τη διάρκεια των παρουσιάσεων των μουσειακών αντικειμένων συμμετείχαν με ιδιαίτερη ευχαρίστηση, γιατί τους δόθηκε η δυνατότητα να μιλήσουν για εκφάνσεις της καθημερινής τους ζωής στις πατρίδες τους. Με τον τρόπο αυτό καλύφθηκαν οι συναισθηματικοί στόχοι, καλύτερα από ό,τι θα γινόταν με τη δραστηριότητα που είχαμε αρχικά σχεδιάσει και το κομμάτι αυτό του προγράμματος απέκτησε ένα διαπολιτισμικό χαρακτήρα.

Από τις θεωρητικές αρχές που διατυπώθηκαν στην ημερίδα, ενσωματώθηκαν στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα οι ακόλουθες: Βιωματική προσέγγιση των αντικειμένων, ομαδική εργασία, ερευνητική εργασία, κριτική σκέψη, προαγωγή της αποδοχής της διαφορετικότητας, απελευθέρωση της αυτοέκφρασης των παιδιών μέσα από την αφήγηση προσωπικών εμπειριών.

Από τη μεριά του σχολείου: Συμμετοχή κατά την περυσινή χρονιά σε πιλοτικό πρόγραμμα και διαπίστωση των αδυναμιών μας. Παρακολούθηση της ημερίδας, συνάντηση μεταξύ εκπαιδευτικού και μουσειοπαιδαγωγών, τηλεφωνική και ηλεκτρονική επικοινωνία καθώς και επίσκεψη

της εκπαιδευτικού στο μουσείο, ώστε να διαπιστώσει τον τρόπο υλοποίησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων στα μουσεία. Ακόμα, συζήτηση με τα παιδιά, έρευνα στο διαδίκτυο, κατασκευή παρουσιάσεων στον Η/Υ, επίσκεψη στο μουσείο, συμμετοχή στην εκεί συζήτηση, επίσκεψη στην αίθουσα του βυζαντινού κάστρου, συμπλήρωση κατά ομάδες φύλλων εργασίας και παρουσίαση των αποτελεσμάτων κάθε ομάδας στην ολομέλεια. Μετά την επίσκεψη οι μαθητές κλήθηκαν να καταγράψουν αρνητικές και θετικές εντυπώσεις από την επίσκεψη στο μουσείο. Ακολούθησε παρουσίαση των δραστηριοτήτων των μαθητών στο σχολείο. Φωτογραφικό υλικό σχετικό με τις δράσεις μας έχει αναρτηθεί στο blog του 9^{ου} ΕΠΑΛ Θεσσαλονίκης.

Το χρονικό διάστημα που διήρκεσε η δράση συνολικά ήταν από 20/1 έως 5/4/12.

Το πρόγραμμα διαμορφώθηκε σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος υλοποιήθηκε στην αίθουσα εκπαιδευτικών προγραμμάτων του μουσείου και το δεύτερο στην αίθουσα "Το βυζαντινό κάστρο". Για την υλοποίηση του προγράμματος στο πρώτο μέρος χρησιμοποιήθηκε πλαστικοποιημένο φωτογραφικό υλικό και έγινε διαλογική συζήτηση με τους μαθητές σχετικά με τους λόγους δημιουργίας των κάστρων στη βυζαντινή εποχή. Αξίζει να σημειωθεί ότι η ανταπόκριση των μαθητών στη συζήτηση ήταν ιδιαίτερα εντυπωσιακή. Στο δεύτερο μέρος του προγράμματος οι μαθητές, χωρισμένοι σε 5 ομάδες, εργάστηκαν στην αίθουσα του Μουσείου "Το Βυζαντινό Κάστρο", όπου μελέτησαν 3 ομάδες αντικειμένων με τη βοήθεια φύλλων εργασίας: 1. "Άμυνα-Πολεμικός εξοπλισμός", 2. "Επαγγέλματα - Εργαστήρια" (2 ομάδες) και 3. "Καθημερινή ζωή" (2 ομάδες).

Μαθησιακοί πόροι που χρησιμοποιήθηκαν: Κυρίως το διαδίκτυο, προβολή προηγούμενης σχετικής δουλειάς μαθητών στον Η/Υ, εικόνες και φύλλα εργασίας.

Μέθοδοι και τεχνικές: ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, ανάπτυξη κριτικής σκέψης, θύελλα ιδεών, νοητικοί χάρτες, χρήση Νέων Τεχνολογιών.

Μία δράση με σαφή διαπολιτισμικό χαρακτήρα: Κατασκευή παρουσιάσεων με κάστρα από τις πατρίδες τους και περιγραφή της χρήσης αντικειμένων παρόμοιων με αυτών του μουσείου στις πατρίδες τους, ακόμα και σήμερα. Οι μαθητές ανταποκρίθηκαν και στις δύο δράσεις με επιτυχία μεγαλύτερη του αναμενόμενου. Οι παρουσιάσεις των κάστρων από τις πατρίδες των αλλοδαπών μαθητών τους χαροποίησαν και απελευθέρωσαν σκέψεις και συναισθήματα. Κάποια από τα αντικείμενα του μουσείου (πέταλα αλόγων, δακτυλήθρες ραπτικής κλπ.) τους ήταν περισσότερο οικεία από ό,τι στους γηγενείς Έλληνες μαθητές, γεγονός που τους έκανε να αισθάνονται σημαντικοί και πρωταγωνιστές.

Εικόνα 3. Ομαδική εργασία και συζήτηση στο μουσείο.

Αξιολόγηση

Στο Μουσείο: Μετά το τέλος του προγράμματος έγινε σύντομη συζήτηση με τους μαθητές με στόχο να αξιολογήσουν το σύνολο των δραστηριοτήτων στο Μουσείο. Γενικά τα σχόλια ήταν θετικά. Μέσα από τις συζητήσεις με τις εκπαιδευτικούς προέκυψαν θετικά σχόλια επίσης. Αλλά και η αίσθηση που είχαμε κι εμείς που υλοποιήσαμε το πρόγραμμα ήταν ότι οι μαθητές συμμετείχαν με μεγάλη ευχαρίστηση σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος, χωρίς να δυσανασχετούν, γεγονός που μας εξέπληξε ευχάριστα, καθώς είναι γνωστό ότι οι μαθητές αυτής της ηλικίας βαριούνται γρήγορα και δε συμμετέχουν εύκολα σε παρόμοιες δραστηριότητες. Αυτή η συμπεριφορά των μαθητών φυσικά μας ικανοποίησε ιδιαίτερα.

Στο σχολείο: Διανεμήθηκε φύλλο αξιολόγησης στους μαθητές. Εκτός αυτού όμως παρατηρήσαμε ότι η συμμετοχή τους στη δράση του μουσείου ήταν μεγαλύτερη από την αναμενόμενη, γεγονός που ευχαρίστησε ιδιαίτερα όλους τους συντελεστές. Αρνητικά σημεία δεν υπήρξαν. Μόνο που κάποιοι μαθητές εξέφρασαν την επιθυμία να επισκεφθούν ολόκληρο το μουσείο, ενώ μερικοί δεν ήταν ιδιαίτερα ενεργοί και αυτό τους έκανε να βαρεθούν κάπως.